

Konferencija *Quo Vadis Europe? Challenges of the 21st Century*

Beč, 15. studenog 2014.

International Institute for Peace (IIP, Beč) i *International Association of Peace Funds* (IAPF, Moskva), u suradnji s *Dr. Karl-Renner Institutom* (RI, Beč), organizirali su dana 15. studenog 2014. u Beču konferenciju naziva *Quo Vadis Europe? Challenges of the 21st Century*. U vremenima kad je Europa, kao važan podsustav ukupnih globalnih međunarodnih odnosa, suočena s brojnim novim izazovima stabilnosti i prosperiteta, organizatori su izdvojili tri glavne tematske cjeline kao fokus znanstvene analize stručnjaka iz Austrije, Armenije, Bugarske, Cipra, Francuske, Grčke, Hrvatske, Italije, Indije, Mađarske, Kazahstana, Latvije, Njemačke, Rumunjske, Ruske Federacije, Mongolije, Slovačke, Srbije, Španjolske i Ukrajine. To su:

- prvo, pitanje ekonomske i energetske sigurnosti Europe;
- drugo, geopolitička dimenzija Europe; te
- treće, odnos Europe sa zemljama regija Bliskog istoka i Magreba.

Konferenciju su otvorili direktor instituta *International Institute for Peace* iz Beča, mag. Peter Stania, naglasivši nužnost Europljana da definiraju svoju viziju budućeg razvoja Staroga Kontinenta, ali i odnos s ostalim velikim akterima na međunarodnoj sceni, te prof. dr. sc. Anatoly Karpov, predsjednik udruge *International Association of Peace Funds* iz Moskve. Za njega odnos Europe s Ruskom Federacijom ipak ima posebno značenje. Zajedno s Ruskom Federacijom ili uz njezinu pomoć Europa može utjecati na zbivanja na euroazijskom prostoru, a povijesne veze tih dvaju aktera toliko su isprepletene u suvremenim europsko-ruskim odnosima da ih je gotovo nemoguće odjednom prekinuti, kako bi to željele pojedine članice EU-a. Putin je, za razliku od Jeljcina, uspio ekonomskim reformama ujediniti, stabilizirati i ojačati zemlju kojoj danas više ne prijete dezintegracija. Pripojenje Krima Ruskoj Federaciji ujedinilo je otprije razjedinjenu rusku opoziciju, pa je danas Putinova popularnost u Ruskoj Federaciji veća nego ikad. Osim toga, Europa će još dugo u cjelini ovisiti o ruskoj nafti i plinu jer su obnovljivi izvori energije skupi i nedostupni većini europskih zemalja, a alternativni pravci dotoka energenata tek se trebaju izgraditi. Stoga u obostranom interesu Europe

i Ruske Federacije mora biti funkcionalna suradnja u budućnosti, zaključio je prof. dr. sc. Karpov.

Novoizabrani predsjednik instituta International Institute for Peace iz Beča, dr. sc. Hannes Swoboda, iznio je svoje viđenje o tome kakva bi trebala biti adekvatna vanjska politika Europske Unije s obzirom na aktualne probleme i izazove u europskom susjedstvu. Kao prvo, smatra da Europska Unija griješi što u proces svog širenja na Istok ne želi aktivnije uključiti i Rusku Federaciju. Za njega Europska Unija mora paralelno izgrađivati dobre odnose s SAD-om i Ruskom Federacijom ukoliko želi biti globalni akter. Sankcije koje je Europska Unija nametnula Ruskoj Federaciji zbog krize u Ukrajini nisu najbolje, već optimalno rješenje. Opcije su bile ili pustiti Rusku Federaciju na Istok da se više i jače poveže s NR Kinom (što nikako nije u dugoročnom interesu EU-a) ili pokušati riješiti ukrajinsku krizu vojnim sredstvima (što je posljednja opcija za Europsku Uniju, koju podupire najmanji broj članica). Za dr. sc. Swobodu Europska Unija i Ruska Federacija, a ne netko sa strane, moraju smoći snage, sjesti zajedno za stol i pronaći adekvatno rješenje ukrajinske krize. On se osvrnuo i na širi euroatlantski prostor, zaključivši da članstvo u Europskoj Uniji ne mora nužno značiti i punopravno članstvo u Sjevernoatlantskom savezu (NATO-u). Upravo bi se primjer Austrije trebao više isticati kao pozitivan u tom kontekstu, što bi svakako pridonijelo smanjenju nivoa Ruske Federacije u pogledu širenja Europske Unije na Istok.

Dr. sc. Elina Brutschin prikazala je rezultate zanimljivog istraživanja provedenog na Webster Universityju u Beču, vezano uz energetske međuovisnosti Europske Unije i Ruske Federacije. Godine 2012. 23 posto plina i 82 posto transportnih ruta za energente u Europu dolazi iz Ruske Federacije, ali istovremeno 75 posto direktnih inozemnih investicija u Rusku Federaciju dolazi iz Europe. Stoga odnos tih dvaju aktera mora počivati na stabilnim političkim vezama. Tek u nekom dugoročnom razdoblju (za 20 do 40 godina), ukoliko uspješno profunkcionira novoetablirana Europska energetska unija, može se dopustiti slabljenje suodnosa na relaciji Europska Unija-Ruska Federacija.

Prof. dr. sc. Antongiulio de Robertis, glavni tajnik fondacije De Gasperi Foundation iz Italije, pokazao je kako je kroz povijest, nakon svake veće krize, Europa uvijek pronalazila novi model međunarodne zajednice, stoga treba biti optimističan i pričekati da se iskristalizira nova struktura europskog i svjetskog poretka.

Dr. sc. Erwin Lanc, počasni predsjednik instituta International Institute for Peace iz Beča te bivši ministar vanjskih poslova Austrije, govoreći o regionalnoj politici Europske Unije, naglasio je kako članice Europske Unije, zajedno s Ruskom Federacijom, imaju najveću odgovornost za rješavanje sukoba u široj regiji Mediterana (Bliski istok, Magreb). Pozivanjem na uvažavanje povijesnih, kulturnih, civilizacijskih i mnogobrojnih drugih oblika veza Europljana sa zemljama tih regija mora biti temelj stabilizacije otvorenih i latentnih sukoba. Europljani moraju zaustaviti migracije iz tih krajeva u Europu na način da potaknu ekonomski prosperitet i političku stabilnost na svojim

rubnim prostorima, a ne barikadama i prihvatnim izbjegličkim središtima. Kao iskusni političar, dr. Lanc naglasio je neučinkovitost Ujedinjenih naroda jer glavni tajnik UN-a jednostavno nema dovoljno normativne moći da iskoristi sva raspoloživa civilna i vojna sredstva kako bi jedina univerzalna međunarodna organizacija učinkovitije djelovala na prostorima Bliskog istoka i Magreba.

Dr. sc. Pramila Srivastava s instituta International Institute for Non-Aligned Studies iz Indije, govorila je o globalnim problemima suvremenog svijeta koji se zbog društveno-političkih, gospodarsko-financijskih, znanstveno-socijalnih i demografskih razloga ipak mnogo negativnije odražavaju na svakodnevni život lokalnog stanovništva u Aziji nego onog u Europi. Velika eksploatacija nafte dovodi do postupnog nedostatka pitke vode, smanjenja vodostaja/isušivanja prirodnih jezera i rijeka potrebnih lokalnom stanovništvu, ne samo za poljoprivrednu proizvodnju (pamuk) već i osobnu higijenu (pitka voda). Klimatske promjene utječu na topljenje ledenjaka, zbog čega se već sada osjeća nedostatak vode u naseljenim planinskim područjima. Stanovništvo se još uvijek rapidno povećava, te su upravo takvi asimetrični izazovi sigurnosti oni koji dodatno usložnjavaju i otežavaju organizaciju života i rada velikog dijela zemalja azijskoga kontinenta. Europa, iako poznaje te izazove, ipak još nije toliko ugrožena, zaključila je dr. Srivastava i pozvala na veću razboritost i solidarnost aktera današnjega suvremenog svijeta.

Na Konferenciji su, osim pripadnika akademske zajednice, u zanimljivim raspravama sudjelovali i brojni predstavnici različitih instituta, međunarodnih organizacija, aktualni ili bivši članovi političkih stranaka, državni dužnosnici, djelatnici različitih ministarstava, ali i mnogobojni studenti doktorskih i magistarskih studija iz Austrije i navedenih zemalja. Teme o kojima se raspravljalo izuzetno su zanimljive i važne, kako se pokazalo, ne samo za Europu već i širu međunarodnu zajednicu. Stoga čestitke organizatorima što su, raspravljajući primarno o Europi i u Europi, uspjeli okupiti i aktivno uključiti u rad Konferencije sudionike iz najrazličitijih europskih i azijskih zemalja. Jer Europa nikada u povijesti nije, niti će moći biti izoliran otok u budućim međunarodnim odnosima. Isto vrijedi i za Rusku Federaciju kao dio euroazijske cjeline.

Na marginama Konferencije održana je i generalna skupština instituta International Institute for Peace iz Beča na kojoj su izabrani novi članovi predsjedništva i radnih tijela. Novoizabrani predsjednik dr. Hannes Swoboda nakon diskusije s članovima odbora, istaknuo je da će većina aktivnosti Instituta 2015. godine biti vezana uz obilježavanje godišnjice završetka Drugoga svjetskog rata te značenje Završnog akta iz Helsinkija (KESS) za današnje europske i globalne međunarodne odnose.

izv. prof. dr. sc. Lidija Čehulić Vukadinović,
Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu